

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

LifeLong Learning **2010**

Triin Roosalu

**KOLMEKESI
ELUKESTVAS ÕPPES:
õppija, kool ja tööandja**

SIXTH FRAMEWORK
PROGRAMME

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridus- ja Teadusministeerium

ANDRAS

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

1. Kolmekesi elukestvas õppes: õppiija, kool ja tööandja
2. Personali arendamine täiskasvanuhariduse süsteemi osana
3. Elukestval õppel põhineva ühiskonna suunas Euroopas: haridussüsteemi panus **(LLL2010)**
  - Euroopa riikide täiskasvanuharidust mõjutavate riiklike ja Euroopa-tasandi poliitikate võrdlus
  - Täiskasvanud tasemeõppes: õppijate ja koolide uuring 13 Euroopa riigis
  - Tööandjad täiskasvanute õppimise toetajana: väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete uuring
4. Täiskasvanud kõrgharidust omandamas: õpingute ühildamine töö ja eraeluga

*Kogumiku
autorid:*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

Prof Ellu
Saar

Auni
Tamm

Eve-Liis
Roosmaa

Triin
Roosalu

Dr Jörg
Markowitsch

Günter
Hefler

prof John
Holford

Dr Sheila
Riddell

Dr Elisabet
Weedon

*“Kolmekesi
elukestvas õppes”*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

1. Täiskasvanud, kes käivad koolis

- Töötavate õppijate tüübid
- Täiskasvanud õppijate hoiakud ja kogemused Euroopa riikide andmete põhjal

2. Elukestev õpe ja koolid, kus täiskasvanud õpivad

- Tasemeõppe erinevus täienduskoolitusest ja muust õppimisest
- Täiskasvanutel hariduse omandamist võimaldavad koolid ja õppetöö korraldus

3. Elukestev õpe ning koolitus ettevõtete poolt nähtuna

- Tasemeõppes osalemist võimaldavad ettevõtted ja elukestev õpe Euroopa riikides
- Eesti tööandjad ja õppivad töötajad

Täiskasvanute õppes osalemise riikidevahelisi erinevusi mõjutavad tegurid

*Projekti LLL2010
meeskond
Tallinnas 2005*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

LLL2010 – mida me tahtsime?

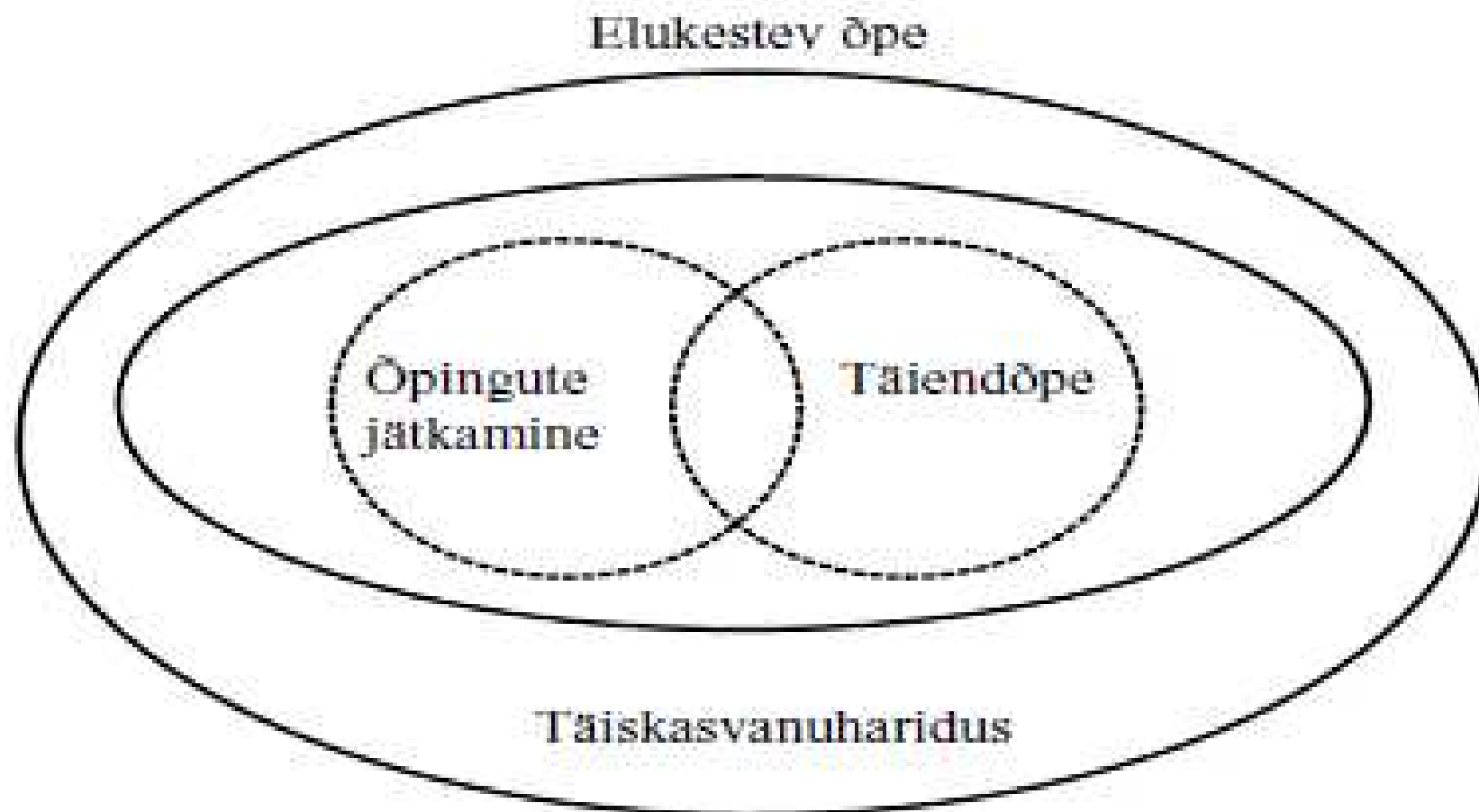

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Projekti eesmärk
- Uuringudisain
- Uuringud
- Ajakava
- Osalejad
- Kus me oleme praegu

TAASKOOLIS
eesmärk on
selgitada,

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- kas ja kuidas on Eestis *tasemeharidust* omandavad *täiskasvanud* teadvustanud vajadust aja paindlikumaks korraldamiseks,
- kas ja kuidas on nad leidnud võimalusi oma õpingute, töö ja eraelu paindlikuks ja tasakaalustatud ühendamiseks, ning
- millised on nende strateegiad õpingute ühildamiseks elu teiste sfääridega

- EL 6 RP projekti “Haridussüsteemi roll elukestval õppel põhineva ühiskonna tagamisel Euroopas” ehk **LLL2010** (<http://LLL2010.tlu.ee>) raames läbi viidud kahe täiskasvanud õppijate uuringu andmete teisene analüüs
  - Kvantitatiivne uuring (2007) hõlmas 1000 täiskasvanud õppijat ISCED tasemel 1-5
  - Kvalitatiivse uuringu (2008) raames viidi läbi juhtumipõhised analüüsid eraettevõtetes, mille töötajaist keegi omandas tasemeharidust (Eestis – kõrgharidust)

Kvalitatiivuuringu metoodika

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- juhtumianalüüs
- Igal maal vaatluse all 6-8 ettevõtet (Eestis 7)
- Vajadus leida erineva tagapõhja ja oma töötajate arendamisse erinevalt suhtuvaid juhtumeid
  - pooled tootmisettevõtted, pooled äriteenindus- ja/või kaubandusettevõtted
- kuni tunni aja pikkused intervjuud:
  - Firma juhi või personalijuhiga
  - Tasemeõppes osaleja(te)ga ning nende otsese ülemusega (13+3)

Kvantitatiivuuringu metoodika

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Ankeetküsimustik õppijaile sisaldab ülevaadet
  - õppija varasemast haridusest
  - osalemisest tasemehariduses praegu
  - taustaandmeid (vanus, sugu jne)
  - teistest hõivavatest tegevustest õppimise kõrval
- Küsimustik (üli)kooli esindajaile koosneb kolmest teemablokist
  - Institutsiooni kirjeldus
  - konkreetse õppeprogrammi kirjeldus
  - üldisemad küsimused institutsiooni elukestva õppe poliitikast

Täiskasvanud õppija

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- antud hetkel omandab tasemeharidust;
- õpingute vahel on olnud vähemalt 2 aastat pausi (erandiks on põhikoolis õppijad);
- mingit vanusepiiri (ei alumist ega ülemist) ei ole seatud

Tase	Kavandatud küsitleda	Tegelikult küsitletud
ISCED 1+2	250	343
ISCED 3	250	295
ISCED 4	250	251
ISCED 5+6	250	257
KOKKU	1000	1146

Väliselt kontrollitud motiivid

	Rohkem teenida	Minu tööanda ja nõuab minult seda	Teha oma tööd paremini	Keegi soovitas õppima minna	Olin kohustatud	Leida tööd	Vähendada töenäosust kaotada töö	Saada diplom/tunnistus
ISCED 1-2	55	10	52	42	19	48	44	86
ISCED 3	56	13	61	36	9	44	45	94
ISCED 4	65	9	75	34	4	49	48	81
ISCED 5-6	65	9	80	23	6	34	47	79

Jah, see oli põhjuseks
Ei, see polnud põhjuseks

Autonoomsed motiivid

	Parandada teadmisi alal, mis mind huvitab	Osaleda rühmategevuses	Rohkem kogukonna heaks ära teha	Ennast ja teisi paremini tundma õppida	Saada vaheldust kodu ja töö rutiinist	Alusta da ise ettevõtlusega	Omandada igapäevaeluks vajalikke oskusi/teadmisi	Ühiskonnaliikmena enam panustada/osaleda	Kohata uusi inimesi
ISCED 1-2	62	30	22	49	41	27	75	39	53
ISCED 3	71	37	23	56	37	36	71	49	58
ISCED 4	92	48	32	61	60	32	80	48	71
ISCED 5-6	93	30	37	55	47	23	55	55	58

Igavust peletada on tabelist puudu, 80% ja enam ei valinud seda põhjuseks

Õppijate hõivestaatus

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

	Töötab	Ei tööta	Kokku
ISCED 1-2	31,6	68,4	100
ISCED 3	37,2	62,8	100
ISCED 4	57,4	42,6	100
ISCED 5-6	67,9	32,1	100
Kokku %	53,3	46,7	100
Kokku N	598	523	1121

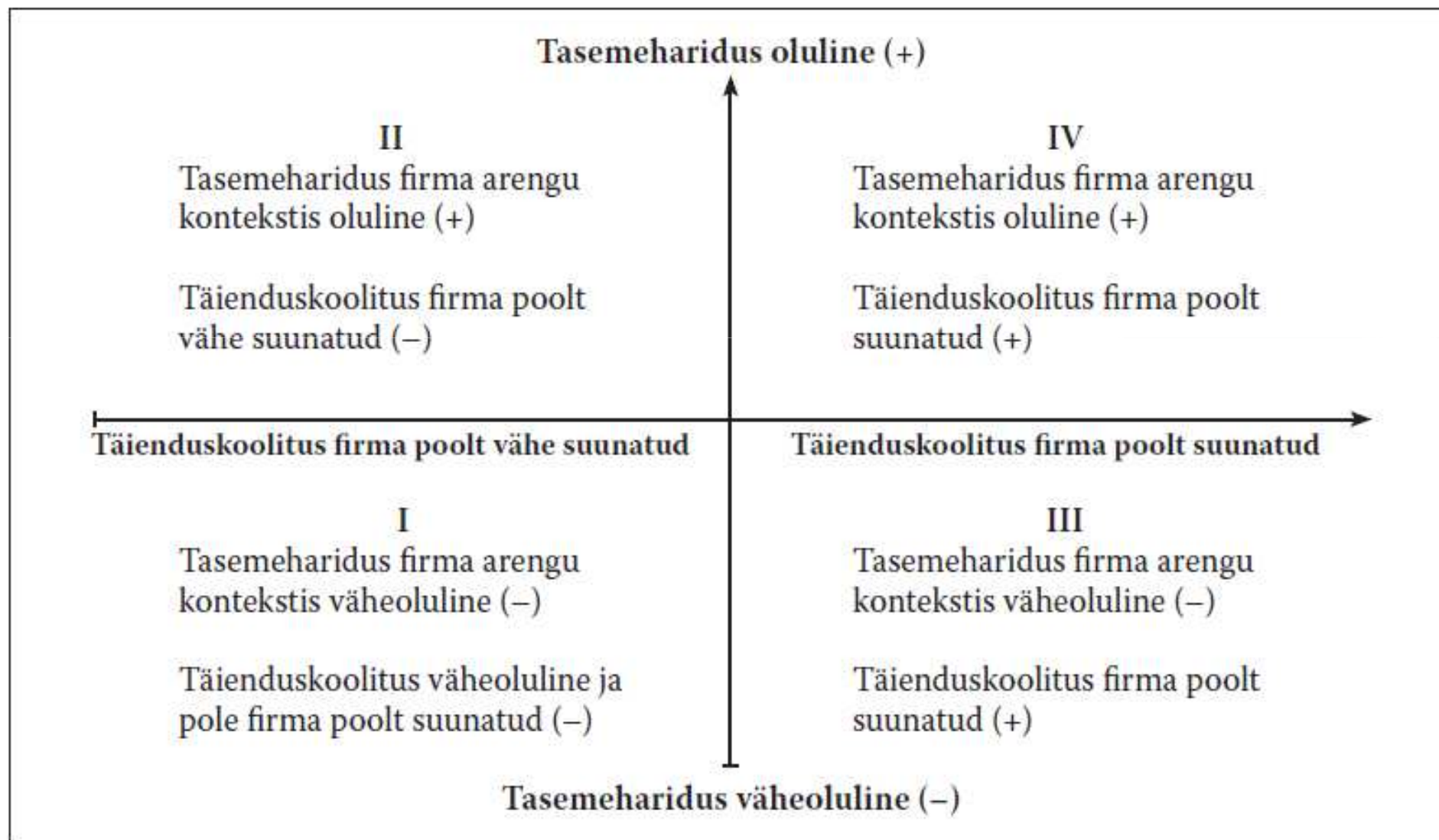

Ettevõtete koolitus- strateegiad

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

*Peamine põhjus
õpingute
alustamiseks*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

	Isiklikud põhjused	Tööga seotud põhjused	Kokku
Töötab	47	53	100
Ei tööta	61	39	100
%	55	45	100
N	598	495	1093

Peamine põhjus õpingute alustamiseks

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

	Isiklikud põhjused	Tööga seotud põhjused	Kokku
ISCED 1-2	69,5	30,5	100
ISCED 3	56	44	100
ISCED 4	44,6	55,4	100
ISCED 5-6	44,2	55,8	100

Uus õppijate tüpoloogia

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Käsitleb tasemeõppes osalemist kui elutsükli olulist sündmust
- Arvestab töökoha, töökogemuse ja tasemeõppe sisulist ja ajalist seost
- Arvestab õpingute seost esmase väljaõppe ja kvalifikatsioonisüsteemiga

Analüüsi alus

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Loodud LLL2010 IV alaprojekti/kvalitatiivse uurimuse raames
- 120 tasemeõppes osalemise juhtumit
- 12 Euroopa riigis

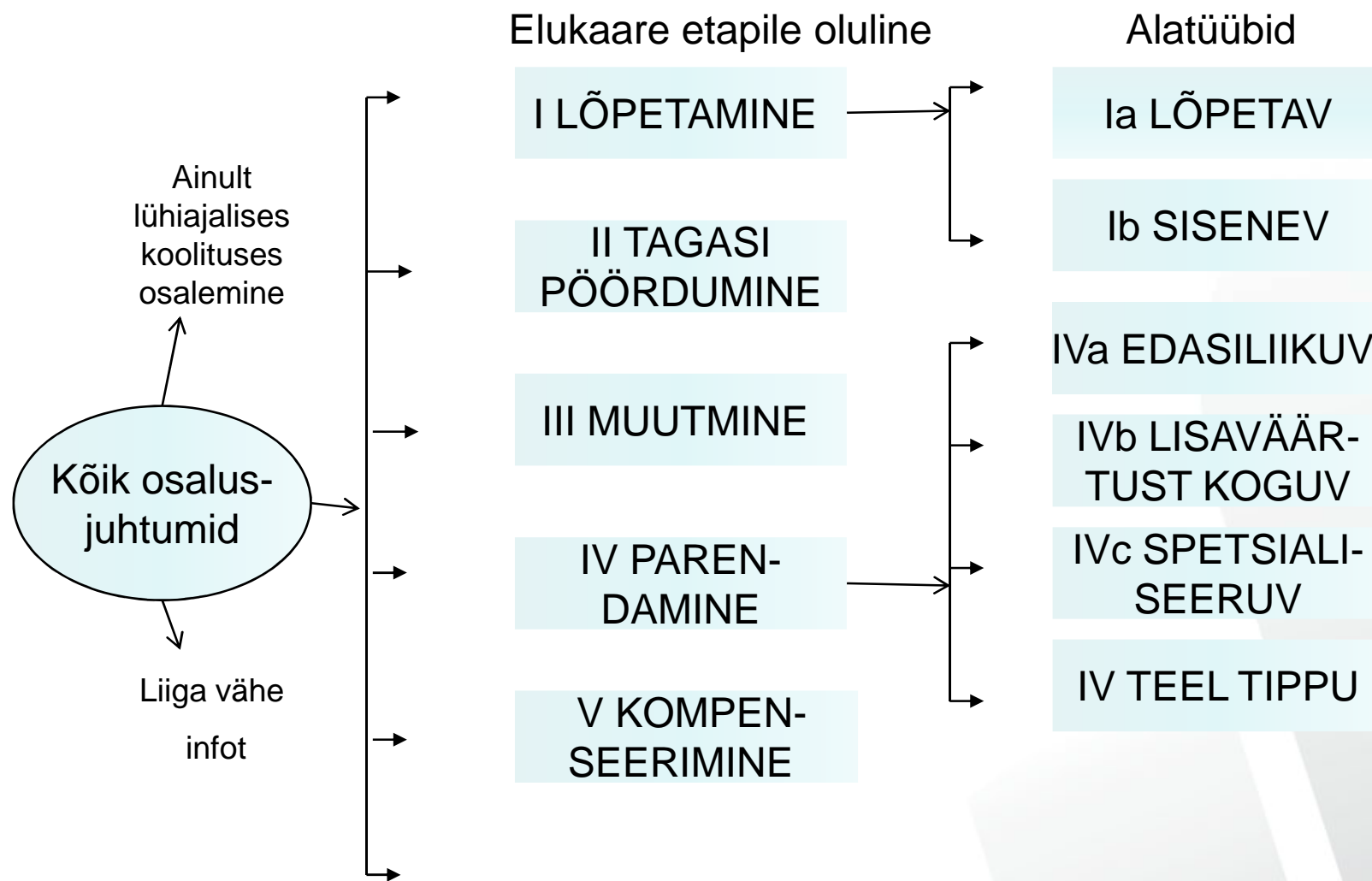
Õppijate tüpoloogia

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS

ARCHIMEDES

Järelikult

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Täiskasvanud, töötavad õppijad on erinevad
- Sama inimene erinevatel hetkedel kuulub eri tüüpi
- Samas õppeprogrammis on eri tüüpi inimesed

Tajutud takistused (%)

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

	Põhi- haridus	Kesk- haridus	Kutse- haridus	Kõrg- haridus
Transpordiprobleem	19,2	19,7	21,9	24,9
Raskused lapsehoiu korraldamisega	13,5	15,6	15,7	17
Rahalised probleemid	27,5	30	37,5	38,2
Õpingud toimuvad ebasobival ajal	13,8	15,6	19,3	29,2
Õppimiseks on liiga vähe aega	31,9	43,6	43,8	59,6
Praegusteks õpinguteks vähene ettevalmistus	19,9	21,6	19,6	23,5
Raskused nooremate õppijatega sammu pidamisel	14,5	10,4	10,7	8,6
Perekondlikud probleemid	15,4	13,1	14	13,2

Toetuse tajumine (1...5)

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

	Põhi- haridus	Kesk- haridus	Kutse- haridus	Kõrg- haridus
Mu pere suhtub mõistvalt sellesse, et ma õpin	3,87	4,15	4,19	4,28
Mu sõbrad julgustavad mind õpinguid jätkama	3,72	4,01	4,04	4,02
Ma olen veendunud, et ma suudan need õpingud edukalt lõpetada	4,23	4,30	4,32	4,35
Varasemate õpingutega seotud halvad kogemused vähendavad minu soovi praegusi õpinguid jätkata	3,65	3,79	3,95	4,08
Minu tööandja kannustab mind praegusi õpinguid jätkama	2,73	2,86	2,79	3,03

Üldiselt,

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- “Mitte-traditsioonilistel” tudengitel on homogeeniselt positiivne hoiak elukestva õppe suhtes hoolimata hetke tööturustaatuses
  - Töötavad erinevad küll pisut tasemeõppesse naasmise motiivide poolest, kuid vähem, kui võiks oletada
  - Need, kes ei tööta, eeldavad tõenäolisemalt, et õpivad midagi igapäevaeluks vajalikku
  - Need, kes ei tööta, on pisut enam väliselt kujunenud motiividega
- Mittetraditsioonid tudengid valdavalt on tegusad mitmel väljal ja ei nõustu väitega “täiskasvanuna õppimine on neile, kel midagi muud teha ei ole”; “edukatel ei ole vaja täiskasvanuna õppida” – ja nad jätkavad õpinguid vaatamata raskustele.

Mis motiveerib?

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- huvi pakkuv, enda jaoks perspektiivikas eriala
  - Mis võib, aga ei pruugi olla seotud praeguse ametiga
- vajadus omandada töötamiseks uusi teadmisi, olla alal/ametis/ettevõttes konkurentsivõimeline
  - kas enda või tööandja initsiatiiv
- ametikoha nõue
  - selles ametis eeldatakse üldiselt teatud kindlat haridustaset
- Lisaväärtusena- õppimine huvitav, kasulik, vaheldust pakkuv, diplom pole kunagi liiast jne

*Samal ajal töö ja
õppimine -
positiivsed küljed*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Peetakse loomulikuks, et kool arvestab õppija töötamisega
- Teadlikum valik pakutava hulgast, olulise/ebaolulise selekteerimine
- Suurem nõudlikkus (kuid kui töö pole õpitaval erialal, enam ebakindlust kooli hindamisel)

*Samal ajal töö ja
õppimine -
negatiivsed küljed*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Pidev kiirus
- Tunne, et üks või teine sfäär kannatab
- Vajadus aeg-ajalt varem töölt lahkuda
- Vajadus leida vahendeid õpingutega seotud väljaminekuteks
- Toimetulek kiirusega ja elamise intensiivsusega on individuaalne

Toetus õppijale – suhtumise tasand

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Üldine positiivne foon tasemehariduse omandajate suhtes:
  - Positiivne, huvituv suhtumine õppimisse
- **Juhtidepoolne:**
  - personaalne kiitus (on tubli, et õpib jne)
  - teistele eeskujuks seadmine, otsene sõnaline tunnustus
  - õppimise väärtustamine läbi konkreetsete sammude:
    - keerukamate tööülesannete andmine (koos suurema töötasuga) jmt
    - arenguväljavaadete teadvustamine (ametialane tõus)

Toetus õpingutes osalemisele

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Paindlik tööaeg (oma valikul tingimusel, et töö saaks tehtud);
- Töökoormuse vähendamine teatud perioodidel töötasu säilitamisega (kaudne finantstugi);
- Täiendava õppepuhkuse, koolipäevade võimaldamine jm kaudne finantstugi
  - töötasu säilitamise õppurile juhul kui see on seoses õpingute või lõputööga firmast eemal,
  - täiendava tasulise või tasuta õppepuhkuse andmine;
  - kooliga seotud materjalide paljundamine ja erialakirjanduse ost
- Otsene finantstugi väljaõppeks teatud ametialal

Kokkuvõtteks

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Töö kõrvalt täiskasvanuna tasemeõppes õppimine on õppijale **investeering** oma tulevikku
- Firma jaoks võib, aga ei pruugi õppurite toetamine olla investeering (ettevõtte ja õppija)
  - Kuivõrd tahetakse ja osatakse õppureid kaasata (eeldusel, et õpingute kaudu saadakse midagi uut)
  - Kas ja milliseid muutusi töös või tööülesannetes toob kaasa omandatud haridus
  - Ettevõttes töötamise jätkamine
    - Suhtumine töötajatesse, sisekliima
    - Ettevõtte arenguvõime

Niisiis,

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

- Õpingute edenemise ja oma aja korraldamise eest tajutakse ja võetakse valdavalt individuaalne vastutus
- Koolilt eeldatakse vastutulekut, tööandjalt mitte
  - Huvide konflikti tajumine?
  - Kohanemine?
  - Investeerimine - endasse vs oma töövõimesse
  - Tööturul olijad muretsevad oma kaubastatavuse üle
  - Motiveeritus õppida just edukama tööturul toimetamise eesmärgil – viide välise internaliseerimisele, domineeriva (poliitilise) ideoloogia jagamisele
  - Alternatiiv?

- Euroopa sotsiaalmajanduslikku mudelit iseloomustavad 3 põhimõõdet: vastutus, reguleerimine ja ümberjagamine
- Selle põhjal eristuvad riigitüübid erinevad omavahel ka tööturu ja hariduse korralduse poolest
- Mida õppimise kontekstis vastutustundlikuks pidada, ja kes siis õigupoolest vastutab?
- Kas kolm külge moodustab kolmnurga?

*Projekti LLL2010
meeskond
Kremsis 2007*

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS
ARCHIMEDES

LifeLong Learning **2010**

AITÄH!

Lisainfo <http://LLL2010.tlu.ee>

Primus

ELLU VIIB SIHTASUTUS

ARCHIMEDES

TALLINNA ÜLIKOOL

Haridus- ja Teadusministeerium